

**BETYDELSEN AV SJÄLVKÄNSLA OCH LOCUS OF CONTROL
FÖR MOBILTELEFONANVÄNDNING**

Mats Berlin

D – uppsats i Psykologi vt 2005 (15p)
Handledare: Georg Stenberg
Institutionen för beteendevetenskap
HÖGSKOLAN KRISTIANSTAD

BETYDELSEN AV SJÄLVKÄNSLA OCH LOCUS OF CONTROL FÖR MOBILTELEFONANVÄNDNING

Mats Berlin

Mobiltelefoni och SMS (textmeddelanden) är ett intresseområde på frammarsch. Avsikten med studien var att undersöka om personlighetsegenskaper som självkänsla och locus of control har någon inverkan på vilket sätt människor använder sina mobiltelefoner. Tidigare studier har indikerat att de som föredrar textmeddelanden har lägre självkänsla än de som föredrar röstkommunikation. Ett internet-baserat frågeformulär användes för att undersöka mobiltelefonanvändningen hos studenter vid en högskola i södra Sverige, och då speciellt undersöka tal/text preferensen i relation till ålder, kön och personliga egenskaper. Överlag visade gruppen av studenter (n= 116) en preferens mot att tala (M = 4.5 med text och tala som ytterligheter på en femgradig skala). Relativ textpreferens associerades med ungdom och yttre kontroll-lokus.

Nyckelord: SMS; Textmeddelanden; Kommunikation; Locus of Control; Självkänsla

THE SIGNIFICANCE OF SELF-ESTEEM AND LOCUS OF CONTROL IN THE USAGE OF MOBIL PHONES*

Mats Berlin

Mobile phone usage and SMS (text messaging) is an expanding field of interest. This paper is concerned with whether personality qualities such as self-esteem and locus of control have any influence over the way people use their mobile phones. Previous studies indicate that those who prefer text messaging are lower in self-esteem than those who prefer voice communication. An Internet-based questionnaire was used to examine mobile phone use among Swedish college students, and especially to examine voice/text-preference in relation to age, gender and personality characteristics. On the whole, the group of students (n = 116) showed predominantly a voice preference (M = 4.5 on a 5-point scale from text to voice preference). Relative text preference was associated with youth, and external locus of control.

Keywords: SMS; Text messaging; Communication; Locus of control; Self-esteem

---

* Jag vill tacka Georg Stenberg & Mats Dahl för värdefull hjälp och handledning i arbetet med denna studie.

BETYDELSEN AV SJÄLVKÄNSLA OCH LOCUS OF CONTROL FÖR MOBILTELEFONANVÄNDNING

Sätten att kommunicera förändras. Men det djupt rotade mänskliga behovet av att kommunicera förblir detsamma. Om det är genom direkt kontakt ansikte mot ansikte, eller genom dagens många olika elektroniska sätt att komma i kontakt med omvärlden, har kanske mindre betydelse. I och med den mer vardagliga användningen av mobiltelefonen är det kanske fullt naturligt att den används mer för att kommunicera skvaller än praktiska planer. ”Skvaller är inte enbart ett trivialt tidsfördriv; det är nödvändigt för mänskligt socialt, psykologiskt och även fysiskt välmående. Mobiltelefonen har genom att tillhandahålla terapeutiskt skvaller i en alierad och fragmenterad nutida värld blivit en vital *social livlina* som hjälper oss att återskapa de mer naturliga kommunikationsmönstren från förindustrialismens tid” (Fox, 2001). Det intressanta är att det inte är någon skillnad mellan könen. ”Män skvallrar lika mycket som kvinnor” (Fox, 2001).

”Tonåringar av idag tillhör den första generationen som har växt upp med mobiltelefoner. Forskning har visat att unga människor använder mobilen på sätt som skiljer sig radikalt från vuxnas sätt, i det att de fokuserar på det uttrycksfulla istället för den informativa användningen” (Ling, 2000). Till denna generation hör en del av de yngre högskolestudenterna och det var intressant att undersöka hur det förhöll sig närmare. I denna studie kommer det att presenteras en undersökning gällande om självkänsla och Locus of Control har någon betydelse för användningen av mobiltelefonen hos mobiltelefonanvändarna bland högskolestudenter.

Mobiltelefonens utveckling

I över ett halvt sekel har den mobila telefonin funnits och under denna tid har mycket hänt med den tekniska utvecklingen av mobiltelefoner. Den analoga telefonen med möjlighet att enbart överföra tal har övergått i mobiltelefonen som idag är mycket mer än så. Det är nu möjligt att använda den för Short Message Service (SMS), Multimedia Messaging Service (MMS) och videokonferenser. I början var mobiltelefonerna stationerade i bilar och båtar eftersom de var stora och tunga. De höga priserna på telefonerna gjorde att få hade råd att köpa dem. De hyrdes istället ut av Televerket till busschaufförer, taxibolag och läkare. 1982 bildades GSM *Groupe Spécial Mobile*, GSM blev senare även en akronym för *Global System for Mobile Communications*, av de nordiska teleoperatörerna tillsammans med Holland. Syftet med samarbetet var att ta fram ett enhetligt europeiskt mobiltelesystem där man skulle kunna röra sig fritt geografiskt och samtidigt kunna bli nådd och ringa överallt. Den tekniska marknaden nöjde sig inte med denna teknik. Nästa steg i utvecklingen var att höja bithastigheten och effektiviteten i GSM. Denna utveckling ledde så småningom fram till tredje generationens mobiltelesystem. Tredje generationens mobiltelefoni (3G) bygger i grunden på GSM. (Meurling & Jeans, 1994).

Från 1997 blev mobiltelefonen ett bruksföremål för att hålla kontakten med arbetskollabor, affärskontakter, vänner och familj. Att kunna skicka SMS, korta skrivna meddelanden via mobilen, är en självklarhet och blir nu nästan lika vanligt som att ringa.

Användning av SMS

Användandet av SMS ökar i hela världen. Att skicka SMS i Sverige har hitintills varit, i jämförelse med övriga nordiska länder, ett dyrt kommunikationssätt. Därför är det inte heller lika utbrett här, även om det är mycket vanligt, som i till exempel Norge där den genomsnittlige mobilanvändaren skickar fyra gånger så många SMS som i Sverige. ”Trafiken i mobilnäten ökar relativt mycket trots att förändringen i andelen svenskar som använder mobiltelefon är marginell. Det kan möjligen indikera att vi nu börjar använda mobilen allt mer. Under första halvåret 2004 sändes i genomsnitt 17,9 SMS per kund och månad” (PTS, 2005). Under första halvåret 2003 sände varje kund 16,8 SMS per månad. Det innebär att användandet av SMS ökar även i Sverige.

Den viktigaste förutsättningen för framgången med SMS är att det bygger på att kommunikationen sker via kortfattad text. Texten skrivs (oftast, man kan även skicka SMS via webben) med hjälp av mobiltelefonens knappsats och läses på telefonens display. SMS-språket använde sig tidigare flitigt av förkortningar. Detta gjorde att SMS-språket rationaliserade kommunikationen. De flesta telefoner har bara ett reducerat tangentbord. Det reducerade tangentbordet var konstruerat för att knappa in telefonnummer på inte att skriva meddelanden med. Endast ett fåtal telefoner är utrustade med ett fullständigt QWERTY tangentbord. Nu finns ”prediktiv text inmatning”, även kallad T9 efter den vanligaste versionen, för att skriva kompletta ord på ett snabbt sätt. Prediktiv textinmatning låter dig mata in text genom att bara trycka en knapp per bokstav. Allteftersom det matas in ett ord kommer telefonen att jämföra alla tänkbara bokstavskombinationer mot redan existerande ord i lexikonet och bestämma vilket ord som är sannolikt. Om det blir fel går det enkelt att ändra genom att skrolla sig igenom möjliga ord utan att knappa in några nya bokstäver. En annan viktig funktion är att systemet är självlärande. Kanske med bättre designade tangentbord, som stödjer textning istället för enbart nummeruppringning, kommer fler människor att använda möjligheten (Öquist och Goldstein 2003).

I Norge är det kvinnor, speciellt tonåringar och yngre vuxna kvinnor, som har tagit ledningen i SMS användningen, enligt Ling (2000). De flesta SMS skickas dessutom mellan släkt och vänner. Ännu mer avslöjande är det faktum att de flesta ”textare” föredrog att skicka textmeddelanden till sina närmaste vänner istället för att tala med dem på mobilen och ett stort antal föredrog även att texta dem snarare än att tala med dem ansikte mot ansikte, enligt Reid och Reid (2004). Mottagaren och sändaren delar till stor del gemensam bakgrundsinformation med varandra och innehållet bygger ofta på sådant som de båda känner till sedan tidigare. Det gör också att SMS-meddelande ofta blir informella och ”talspråkliga” i sin ton. Ett intressant faktum är att SMS meddelande är populära i Europa och Asien medan tjänsten i USA inte har haft samma framgång (Rheingold, 2002). Om människor

inte vill att alla omkring dem skall veta deras personliga affärer kan SMS vara ett bra alternativ. När Monk, Carroll, Parker, & Blythe (2004) undersökte vad människor tyckte om att höra andras mobilsamtal visade det sig att mobilsamtal ansågs vara mer störande än ett samtal ansikte mot ansikte. Det är slående att ett avlyssnat mobilsamtal uppfattas som mer negativt än ett betydligt mer högljutt samtal ansikte mot ansikte. Deltagarna i undersökningen tyckte till och med att samtalsnivån var mer störande än samma objektiva nivå vid samtal ansikte mot ansikte. Orsaken till att mobilsamtal anses störande är att människor bara hör halva konversationer (Monk, Carroll, Parker, & Blythe, 2004). Vilket gör att de inte kan låta bli att lyssna även om de inte är intresserade.

Den största gruppen användare av mobiltelefoner är ungdomar

80 procent av ungdomarna mellan 15–25 år hade egen mobiltelefon i Sverige år 2000. Andelen i andra länder ökar snabbt. Ungdomar ser inte mobiltelefonen som enbart ett kommunikationsverktyg; för dem betyder den mycket mer. För många ungdomar är mobilen identitetsskapande och ett modeattribut som uttrycker en livsstil. Idag har lika många flickor som pojkar mobiltelefon, men det finns en skillnad i användandet. Flickorna använder tekniken som en funktionell apparat för social interaktion, medan pojkarna mer är fokuserade på objektets status (Ling, 2000). Pojkar är mer intresserade av att experimentera med tekniken som att programmera ringsignaler, byta ikoner etc. Flickorna är emellertid snabbare än pojkarna på att applicera ny teknik och få den användbar. Ungdomar har ett stort umgänge och utnyttjar alla möjligheter till att kommunicera effektivt. De delar med sig av informationen i mobilen, liksom mobiltelefonen själv. ”Man läser samma meddelande och skriver ofta ett SMS tillsammans. Ofta använder ungdomarna telefonerna gemensamt, för att umgås och för att kommunicera tillsammans. Det rör sig om en kollaborativ användning av mobiltelefonerna, snarare än ett privat, enskilt användande” (Weilenmann, 2001). Attityden gentemot mobiltelefonen förändras allteftersom saken har blivit mer vanlig: den tidigare statussymbolen har blivit ett mångskiftande verktyg för att hantera vardagslivet och för att underhålla det sociala livet, enligt Malinen och Utriainen (2001).

För tonåringar möjliggör mobil kommunikation skapandet av ett personligt utrymme. Medlet att kommunicera med andra finns bokstavligt talat i deras hand och även kontrollen över sitt eget öde, enligt Katz och Aakhus (2002). Mobiltelefonen utgör en speciell plats i livet hos de yngre jämfört med andra teknologier. Den ses ofta som en del av en själv eller en nära vän som bärs med överallt. Taylor och Harper (2002) anser att textmeddelanden har blivit en sorts *gåvor*. Tonåringar värderar textmeddelandet de sänder till sina vänner som en symbol för sin vänskap och i gengäld uppskattar mottagaren den emotionella betydelse som är underförstådd med det sända meddelandet. Textmeddelanden sparas i telefonens minne som en sorts visuell hjälp för att återkalla tidigare tankar, känslor och som ett bevis för att deras vänskap är uppskattad, enligt Taylor och Harper (2002).

”I och med att det går att kommunicera kontinuerligt med omvärlden, som med vänner, skapar den en stark känsla av tillhörighet” (Malinen & Utriainen, 2001). ”För många ungdomar är mobiltelefonen en organisk del av vardagslivet. Mobilen har blivit en integrerad del av tonåringens person; den kan ses som jämförbar med en kroppsdel” (Oksman & Rautiainen, 2002). Den syns inte hela tiden, utan bärs i en ficka, så nära och lättillgänglig som möjligt. Situationen är ungefär densamma i andra nordiska länder.

Byrne och Findlays (2004) resultat visade att det skiljer sig mellan män och kvinnor när det gäller vilket typ av kommunikationskanal de föredrar. Kvinnor var mer benägna att initiera den första kontakten genom textmeddelanden medan män inte föredrog något av sätten. (Byrne & Findlay, 2004)

Självkänsla

Till skillnad från både självförtroende och självsäkerhet är självkänslan, hög eller låg, en relativt stabil grundegenskap hos oss alla. Begreppet självkänsla handlar om en individs känsla av egenvärde, enligt Rosenberg (1965). Självkänsla definierades som en självreflekterande attityd, vilket kom ifrån föreställningen att självet är en sak som skall värderas, enligt Rosenberg (1979). ”I olika undersökningar har självkänsla visat sig ha ett starkt inflytande över kognitiva processer, hälsa, motivation, känslor och beteende” (Bolognini, Plancherel, Bettschart, & Halfon, 1996). Dessa faktorer påverkar hur en individ fungerar socialt och dennes förmåga att hantera olika livssituationer (Blascovich & Tomaka, 1991). Det har även hävdats att god självkänsla får individen att må bättre. Personer med hälsoproblem hade signifikant lägre självkänsla än personer med bra hälsa, enligt Antonucci och Jackson (1983). ”Tron på nackdelen av låg självkänsla och tron på fördelen med hög självkänsla verkar så genomträngande att många psykologer har antagit att självkänsla är ett universellt och fundamentalt mänskligt behov. På senare tid har forskare dock ifrågasatt tanken att självkänsla är fullständigt, universellt av godo” (Crocker, Lee, Park, 2004). Individen med hög självkänsla reagerar med större uthållighet inför motgångar. Låg självkänsla ökar möjligheten att individen ger upp lättare. Båda sätten fungerar som självuppfyllande profetior som antingen ger upphov till negativa eller till positiva självbekräftande beteendemönster (Branden, 1994; 2001). Furnham (1997) menar att det finns bevis som pekar på att individer med hög självkänsla tenderar att vara lyckligare och mer produktiva i sitt arbete. Människor med hög självkänsla gör anspråk på att vara mer omtyckta, attraktivare och ha bättre fungerande relationer än människor med dålig självkänsla. Självkänsla har inte visat sig förutspå kvalitén eller hållbarheten i relationer, enligt Baumeister, Campbell, Krueger, & Vohs (2003). Generellt ses självkänsla som något renodlat gott integrerat med ett meningsfullt, tillfredsställande och fullt liv.

Det finns en allmän uppfattning att känslor av värdelöshet och låg självkänsla leder människor till att göra saker som är skadliga och destruktiva för sig själva och mot andra. Låg självkänsla anses som en källa till ondska (Crocker, Lee, Park, 2004). Självkänsla handlar mer om människors perception än om själva verkligheten.

Självkänslan beskrivs allmänt som en del av självbegreppet. Historiskt har tre viktiga inlägg i diskussionen kring självets natur (självbegrepp) påverkat utvecklingen av definitionen på självkänsla. Bidraget till denna diskussion har lämnats av James, Cooley och Mead. James såg redan 1890 på självkänsla (självkärlek) som en individs utvärdering av förhållandet mellan dennes strävanden och prestationer. En individ har hög självkänsla i den grad som dennes strävanden och prestationer ligger i nivå med varandra. Om en individs strävanden är högre än dennes verkliga prestationer kommer självkänslan att vara låg. Det är tydligt att James såg självkänsla som något en individ aktivt kan förvärva. En individ kan själv se till att prestera så att strävandena uppnås. En individ kan också aktivt arbeta med att sänka eller höja sina strävanden för att uppleva en god självkänsla. De flesta människor rankar sig själv över genomsnittet på skalor som mäter självkänsla, enligt Baumeister, Tice, & Hutton (1989).

Cooley (1902) såg på självkänsla som individens föreställning kring sitt själv och som helt avhängigt av andra människors omdömen. Självkänslan är socialt bestämd genom individens spegelbilds-jag. Spegelbilderna i sin tur är bedömningar som andra människor runtomkring gör. En individ som av andra personer anses vara bra har också god självkänsla. En individ som hör negativa omdömen om sig själv från andra människor kommer att integrera dessa negativa bilder i sitt jag och utveckla låg självkänsla. Cooleys bild av individens jag är passiv. Självkänslan hos individen formas i en social process som består i reflektionen av andra människors bedömningar. Mead (1934) ansåg att självkänslan (som sågs som en effekt av självvärdering) är något som formas i och med socialiseringsprocessen av det återspeglade omdömet från betydelsefulla andra. En individ måste ses i gynnsam dager av andra människor för att värdera sig själv högt. Mead (1934) menade att vår inre grundläggande uppfattning av oss själva som objekt är en uppfattning utan anknytning (det finns ingen känslomässig koppling till självet). Känslan av ett själv är något som är helt avhängigt av ett socialt samspel. Människors övertygelser formar deras ageranden på många viktiga sätt och dessa ageranden i sin tur formar deras sociala verklighet och den sociala verkligheten hos människor omkring dem, enligt Baumeister, Campbell, Krueger, & Vohs (2003).

Tafarodi och Milne (2002) argumenterade för att använda två dimensioner av global self-esteem (global självkänsla); self-competence (egenkompetens) och self-liking (själv Gillande). Deras skala (30 items) består av Rosenbergs (1965) Self-Esteem Scale (10 item) indelad i två huvudgrupper, acceptance (accepterande) och assessment (uppskattning), men också av (Tafarodi & Swann, 1995) en 20 item skala indelad i två huvudgrupper, self-competence (egenkompetens) och self-liking (själv Gillande).

Locus of control

Det har hittats kopplingar mellan locus of control (kontroll-lokus) och beteendemönster inom många olika områden. 1966 publicerade Rotter en artikel om locus of control begreppet och en tillhörande skala. Hans locus of controlskala var utformad för att skatta människors generella förväntan rörande orsaken till

reinforcers (förstärkare). När en individ tror på sin egen förmåga att kontrollera händelser i sitt liv och förlitar sig på sitt eget beteende och ansträngningar har vi ett exempel på intern locus of control (inre kontroll-lokus). Motsatsen, extern locus of control (yttre kontroll-lokus), medför en inställning att det som inträffar sker som ett resultat av tur, slump, ödet eller genom inflytande av människor med makt som de med yttre kontroll-lokus anser sig vara underlägsna. De flesta av oss varierar i vår inställning, men det finns de som oftast har en inre och andra som oftast har en yttre kontroll-lokus (Presson, Clark, & Benassi, 1997). En individs tro på sin inre/yttre kontroll-lokus kallas också för "attribution". Attribution syftar på hur människor förklarar händelser som händer dem själva eller andra. Män tenderar att ha en högre grad av inre kontroll-lokus än kvinnor och allteftersom människor blir äldre får de också en högre grad av inre kontroll-lokus. Människor har en tendens att ha en självtjänande bias. En hög inre kontroll-lokus är generellt sett önskvärd, enligt Mamlin, Harris, & Case (2001). Rotters (1966) locus of controlskala bestod av 23 item (plus sex utfyllnadsitem). Levenson (1974) presenterade flera ändringar till Rotters koncept av locus of control och utvecklade en ny skala. En ändring var att överge Rotters endimensionella begrepp till förmån för ett multidimensionellt. Levenson behöll Rotters koncept av det inre men skilde mellan människor vilka höll en yttre orientering på grund av tron på slumpen (eller ödet) och dem som hade det på grund av tron på mäktiga andra. Hon operationaliserade sitt multidimensionella begrepp som tre åtta item skalor (inre, mäktiga andra och slump). Hennes item var mer personligt relevanta än Rotters (1966) frågor och presenterades på en sexgradig skala (Presson, Clark, & Benassi, 1997).

Syfte

Jämfört med "talare" befanns "textare" vara mer ensamma och socialt ängsliga och mer benägna att avslöja sina riktiga jag genom textande än genom ansikte mot ansikte eller röstkonversation, enligt Reid och Reid (2004). Men det måste vara något speciellt med textning som gör att vissa människor kan översätta sin ensamhet och sociala ängslan till produktiva relationer medan andra inte får samma effekt, enligt Reid och Reid (2004), "Att texta är speciellt viktigt när det gäller att upprätthålla kontakten med ett brett socialt nätverk" (Fox, 2001). Reid och Reid (2004) fann att textare använde SMS till att bygga upp sin självkänsla. Detta gav upphov till denna undersöknings syfte att undersöka om självkänsla kan påverka valet av mobil kommunikationstjänst.

Eftersom den primära användningen av mobiltelefonen är att kommunicera med, kan man spekulera i om den skulle kunna ha en positiv effekt på människors kommunikation i vardagslivet. Kan SMS i så fall öka kvalitén på kommunikationen, genom att detta sätt att kommunicera ökar människors känsla av att vara i kontakt. Eller kan kanske å andra sidan lättheten i att kommunicera på annat sätt än att mötas ansikte mot ansikte leda till svagare sociala bindningar. För tonåringar möjliggör mobil kommunikation skapandet av ett personligt utrymme. Medlet att kommunicera med andra finns bokstavligt talat i deras hand och även kontrollen över deras eget öde, enligt Katz och Aakhus (2002). Det är logiskt att anta att det sätt man väljer att kommunicera med är det som ger mest kontroll.

Individer med en hög inre kontroll-lokus är benägna att ta ansvar för sina handlingar, är inte lätt påverkbara av andras åsikter, och har en tendens att göra bättre ifrån sig på arbetsuppgifter när de kan utföra dem i sin egen takt. Därför skulle det vara intressant att se om det fanns någon skillnad vad det gäller Locus of Control.

Hypoteserna var följande: Självkänsla och intern/extern *locus of control* har betydelse för om mobiltelefonanvändaren föredrar att texta eller att tala. Benägenhet att föredra text är förknippad med lägre självkänsla och extern *locus of control*.

Metod

Deltagare och procedur

En internetbaserad enkät konstruerades som inkluderade frågor om mobiltelefonanvändning och beteende och även innehöll flervalfrågor på skalorna Global Self-Esteem (Tafarodi & Milne, 2002) och "Locus of Control" (Levenson, 1981). Den besvarades av 116 deltagare knutna till en högskola i södra Sverige varav 36 (31 %) var män och 80 (69 %) var kvinnor som deltog frivilligt i undersökningen. Medelåldern för gruppen var 30.6 år (SD = 9.5, range 20–62). Undersökningen annonserades på forumet i First Class (Appendix A) och vände sig till alla studenter som loggade på till systemet under försöksperioden. Länkadressen till undersökningen var <http://www17.calypso.net/ci-119834>. När försöksdeltagarna anlände till hemsidan för undersökningen fick de se en informationssida (Appendix B) där de fick reda på hur de skulle göra för att fullfölja undersökningen, och att de kunde avböja vidare medverkan.

Material

Den slutgiltiga enkäten (Appendix C) som genomfördes av deltagarna bestod av 60 frågor inkluderande demografik, bakgrundsinformation om mobiltelefonianvändning och frågor om SMS användning. Individuella skillnader i självkänsla mättes med skalan för "Global Self-Esteem" (Tafarodi & Milne, 2002) bestående av 30 påståenden där skalorna i originalutförande hade Cronbach reliabilitet =.86 och den svenska översättningen (gjord av författaren) hade en Cronbach reliabilitet =.93. Individuella skillnader i känsla av inre och yttre kontroll-lokus mättes med skalan "Locus of Control" (Levenson, 1981) bestående av 20 frågor där skalorna i originalutförande hade Cronbach reliabilitet =.86, och den svenska översättningen (gjord av författaren) hade en Cronbach reliabilitet =.81. Deltagarna fick skatta riktigheten i påståendena på en fyrgradig skala med en spännvidd från 1 = "stämmer inte alls", 2 = "stämmer knappast", 3 = "stämmer ganska väl" till 4 = "stämmer mycket väl". Vid summering av poängen från formuläret är lägsta poäng, som går att få, på "Global Self-Esteem" 30 och högsta poäng är 120. Ju högre poäng en försöksperson får, desto mer självkänsla har försökspersonen. Vid summering av poängen från formuläret är lägsta poäng, som

går att få, på ”Locus of Control” 20 och högsta poäng är 80. Ju högre poäng en försöksperson får, desto mer inre orientering har försökspersonen, och ju lägre poäng, desto mindre inre orientering (eller mer yttre orientering) har försökspersonen. En fyra punkters gradering valdes istället för en fem punkters gradering för att undvika svar i enbart mittfåran, vilket kan uppträda när det finns många frågor/påståenden som skall besvaras.

Text/talpreferensen mättes genom att försökspersonerna i enkäten fick svara på frågan ”Föredrar du att texta eller att prata i din mobiltelefon?” genom att ange på en femgradig relativ skala vilket sätt de föredrog att kommunicera.

Den demografiska delen av enkäten innehöll frågor om deltagarens kön och ålder.

I enkäten ingick även en kvalitativ del. Bestående av en essäfråga där försökspersonen fick svara fritt på frågan: ”Beskriv med egna ord den största förtjänsten med SMS?”.

Många svarade på denna fråga och det var mycket spännande att få analysera svaren. Svaren fick bearbetas så alla kom i samma textfil. Här är det värt att notera den internetbaserade undersökningsmodellen som använts gjorde det hela mycket enkelt.

Skulle jag använda manuell kategorisering eller dataanalys. Nyfikenheten tog överhand och jag bestämde mig för att analysera det med hjälp av ett datorprogram. Nu återstod frågan om vilket datorprogram som kunde vara lämpligt för jobbet. Med hjälp av uppsatsen ”kvalitativ analys av skriftlig text” skriven av (Dorriots et. al., 2005) valdes ett konkordansprogram som heter Concordance. Programmet fick analysera svaren och bearbeta vilka ord som kunde tänkas vara de mest förekommande. Ett par enskilda ord utkristalliserades men gav inte någon vidare förståelse. Det stod klart att det fick göras en tematisering av materialet för att söka förståelse och att det kanske var bättre att använda ett manuellt tillvägagångssätt. Det blev den manuella metoden.

Analysprocessen följde i stor utsträckning tillvägagångssättet för induktiv tematisk analys (Hayes, 2000). De skrivna svaren lästes igenom ett flertal gånger för att få en välgrundad uppfattning om innehållet. Därefter markerades de nyckelord eller textavsnitt som var relevanta för det undersökta ämnet. Avsnitt eller nyckelord som föreföll behandla samma område kategoriserades så att de ingick under ett gemensamt övergripande tema. För varje tema blev texterna genomgångna och allt som passade in under detta tema plockades ut. Därefter fick varje tema ett slutgiltigt namn. Temanas ord och fraser definierades mer exakt. Sedan tolkades och sammanfattades det material som hörde till respektive tema för att ge en bild av dess innebörd. Slutligen valdes några representativa citat ut för vart och ett av temana. Det gick att urskilja fem olika teman om hur individen upplever förtjänsten med SMS, vilket redovisas under rubriken resultat. I resultatet anges det hur många noteringar det gjorts under varje tema och totalt fanns det 71 noteringar. En försöksperson kunde ha mer än en notering under flera teman för att de hade angett mer än ett skäl i sitt svar.

Resultat

Deskriptiva data

Deskriptiva data för variablerna Global Self-esteem, Locus of Control, ålder och vilket kommunikationssätt som föredrogs sammanställdes och presenteras i tabell 1. Det är värt att notera att medelvärdet för preferensen text-tal ligger tydligt på talpreferens-sidan av skalan. För jämförelse mellan relativ talpreferens och textpreferens gjordes en mediantdelning, som innebar att alla som hade värdet 5 på den 5-gradiga skalan hänfördes till talpreferensgruppen, och resten till textpreferensgruppen.

Tabell 1: Antalet deltagare ($N=116$)

	Total Locus of Control (20–80)	Global Self-Esteem (30–120)	Textare – Talare (1–5)	Ålder
Minimum	42	61	1	20
Maximum	77	120	5	62
Medelvärde	63.26	95.47	4.22	30.59
S. D.	7.30	12.33	1.01	9.46

Korrelationer mellan de viktigaste variablerna beräknades också. Preferensvariabeln korrelerade med *locus of control*, $r = .21$, och med ålder, $r = .29$. Sambanden innebär att relativ preferens för textanvändning var förknippad med låg ålder och extern kontroll-lokus.

Vidare kan noteras att självkänsla och intern kontroll-lokus var korrelerade, $r = .77$, och att ökande ålder var förknippad med internalisering av kontroll-lokus, $r = .22$. Det fanns en könsskillnad i självkänsla (männens var högre), $r = -.24$ ($t = 2.667$, $df = 114$, $p = .009$).

Det gjordes även en multipel regressionsanalys med text-talpreferens som beroende variabel och ålder, kön, lokus och självkänsla som potentiella prediktorer. En signifikant modell framkom ($F_{(4,111)} = 3.460$, $p = .011$). Justerat R^2 värde = .079. Signifikant prediktor var endast ålder $p = .007$.

Fördelning textare/talare

För att kunna se om det fanns någon skillnad mellan dem som föredrag att texta och dem som föredrog att tala var det nödvändigt att SPSS fick dikotomisera variabeln ”På vilket sätt föredrar du att kommunicera med andra människor?” i kategorier som benämndes ”textare” och ”talare”. Det var även intressant att ta reda på om ålder hade någon inverkan på valet av kommunikationssätt. SPSS fick

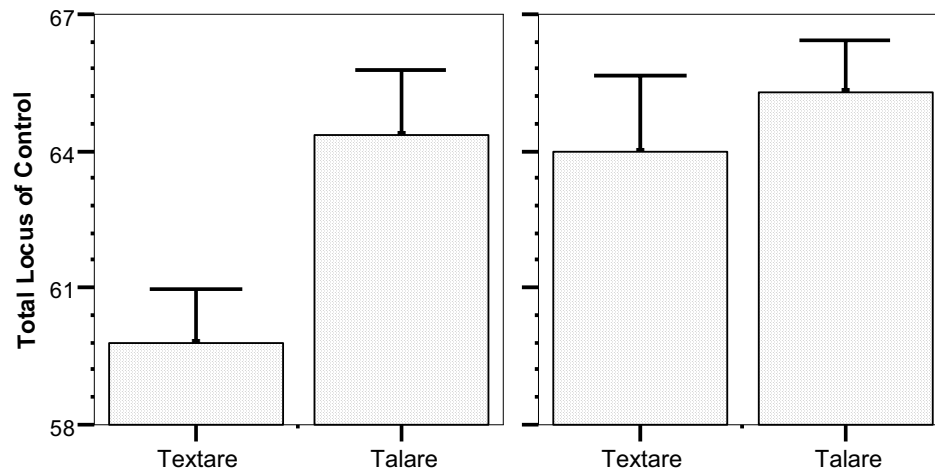
göra en delning vid medianen av åldersvariabeln. Kategorierna benämndes ”yngre” och ”äldre”.

Det gjordes en χ^2 analys av fördelningen på de fyra cellerna. Det fanns en signifikant association yngre – textare och äldre – talare ($\chi^2 = 7.682$, $df = 1$, $p = .006$).

Inverkan av Locus of Control

Här var det intressant att undersöka textare/talare och yngre/äldre variablerna i en ANOVA. För att utforska den signifikanta analysen vidare gjordes en between-subject ANOVA analys. Designen som användes var en 2x2 between-subjects ANOVA design. Den första between-subject faktorn var text/tal. Den andra between-subject faktorn var yngre/äldre. Den beroende variabeln var kontroll-lokus, det vill säga om försökspersonerna hade en inre eller yttre orientering.

Det fanns en signifikant skillnad mellan textare och talare med avseende på kontroll-lokus ($F_{(1,112)} = 4.737$, $p = .032$), se figur 1 nedan. Det fanns ingen signifikant huvudeffekt av faktorn yngre/äldre, men en tendens ($F_{(1,112)} = 3.637$, $p = .059$) och ingen signifikant interaktion mellan faktorerna ($F_{(1,112)} = 1.507$, $p = .222$).

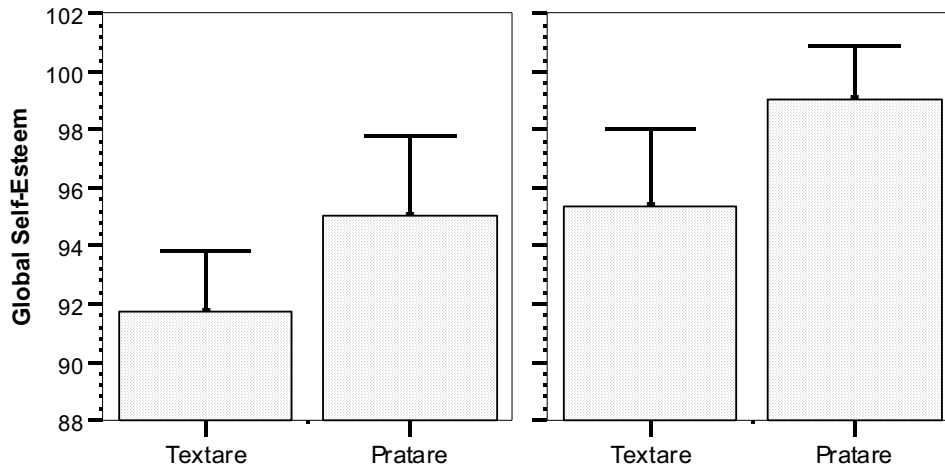

Figur 1: Samband mellan kontroll-lokus (y-axeln) och valt kommunikationssätt samt åldersgrupp. Spröten visar ett standard error.

Självkänslans inverkan

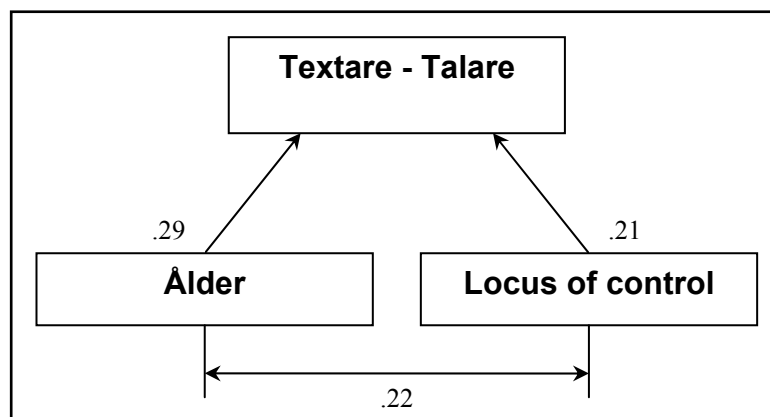
För att vidare utforska om självkänsla hade någon betydelse för valet av kommunikationssätt och om det fanns någon skillnad mellan äldre/yngre gruppen och text/tal gruppen gjordes en between-subject ANOVA analys. Designen som användes var en 2x2 between-subjects ANOVA. Den första between-subject faktorn var ålder. Den andra between-subject faktorn var textare/talare. Den beroende variabeln var global självkänsla.

Det fanns ingen huvudeffekt av ålder på självkänsla ($F_{(1,112)} = 2.630, p = .108$), se figur 2 nedan. Det fanns inte heller någon signifikant huvudeffekt av faktorn textare/talare ($F_{(1,112)} = 2.245, p = .137$), och det fanns ingen signifikant interaktion ($F_{(1,112)} = .007, p = .935$).

Figur 2: Samband mellan Global Self-esteem (y-axel) och yngre/äldre samt valt kommunikationssätt. Spröten visar ett standard error.

Orsakssambandet skall fortfarande betraktas så att locus of control och ålder är de prediktorer som påverkar text/tal preferensen mest och det var ålder som hade den största inverkan, se figur 3 nedan.

Figur 3: Orsakssambandet mellan prediktorerna ålder och locus of control

Upplevd förtjänst med SMS

Den sista delen i resultatet är den kvalitativa delen. När svaren på frågan ”Beskriv med egna ord den största förtjänsten med SMS?” analyserats av programmet Concordance stod det klart att *snabbt* och *tid* var de mest förekommande orden, *snabbt* förekom 17 gånger, ordet *tid* förekom 11 gånger. Därför var det intressant att göra en vidare tematisk analys för att se om det fanns något annat skäl till att människor använder SMS mer än vad som framgick i den preliminära analysen. De resultat som kom fram i den tematiska analysen beskrivs nedan i fallande ordning.

Tidsfaktor

Följande definition användes: Ord som tid, snabbt och fraser som att det är tidsbesparande, att inte slösa med andras eller egen tid. Det gjordes 26 noteringar (36.6 %) som kunde infogas under detta tema. Att det går snabbt, att det inte tar tid var den faktor som intervjupersonerna lade störst tyngd vid.

Exempel: ”*Det tar bara den tid det tar att skicka SMS:et.*”, ”*Det går snabbt att höra av sig till andra....*”, ”*snabbt och lätt*”, ”*Korta konkreta meddelanden, man slipper sitta i telefon långa stunder när det bara är det lilla jag vill meddela mig om*”.

Ej påträngande

Följande definition användes: Att inte störa eller bli störd. Det gjordes 14 noteringar (19.7 %) som kunde infogas under detta tema. Att SMS inte är lika påträngande som ett samtal rankades som nummer två.

Exempel: ”*Om det är för sent att ringa och om man vet att någon är upptagen kan man skicka ett SMS så ser personen i fråga det man ville senare*”, ”*Att kunna lämna meddelande när man inte kan svara*”, ”*Om klockan är mycket eller lite*”, ”*Bra när man sitter i en föreläsning, då slipper man besvara, med mobiler som ringer och stör*”.

Framkomlighet

Definierades enligt följande. Nå fram, bristfällig mottagning och inget omedelbart svar. Det gjordes 12 noteringar (16.9 %) som kunde infogas under detta tema.

Exempel: ”*Även att man inte behöver få tag i en person när man vill något som inte behöver ett direkt svar, utan man kan skicka iväg ett meddelande*”, ”*Funkar relativt bra även vid bristfällig mottagning*”, ”*Meddelandet når fram även om mottagaren inte kan ta emot det i samma ögonblick som det kommer*”, ”*Nå folk var de än är var som helst på jordklotet, nästan*”.

Kostnad

Följande definition användes: Billigt. Det gjordes 10 noteringar (14 %) som kunde infogas under detta tema.

Exempel: *"Man brukar få mer sagt kostnad/min under vissa tider på dygnet än om man hade ringt", "Billigare än att prata i mobilen", " Billigt och smidigt", " Billigare än ett samtal där man lätt kan flyta ut å börja snacka om annat".*

Emotionella skäl

Följande definition användes: Social interaktion, höra hur någon mår, tala om hur man själv mår och att kunna säga känsliga saker. Det gjordes 9 noteringar (12.7 %) som kunde infogas under detta tema.

Exempel: *"Man kan skriva små korta meningar till någon så att den blir glad", " Fantastiskt kommunikationsmedel då det inte alltid finns ett utrymme för samtal, att besvara/ta emot andras tankar och idéer på ett praktiskt och bra sätt!", "Vissa saker känns bättre att säga på SMS än i telefon/annat. Man kanske bara vill tala om hur mycket man tycker om någon och då kan man skicka ett SMS", " .....kul med små meddelande".*

Diskussion

Det finns nog ingen som kan förneka nyttan av mobiltelefonen. Att kunna kommunicera med vem som helst, var som helst, det är frihet. Framtiden håller säkert ännu fler frihetstjänster i sitt sköte. Men trots alla dessa nya och fantastiska möjligheter och tjänster är det ändå den mycket enkla SMS tjänsten som dominerar. Att sända foton och att ladda ner videosnuttar med mobiltelefon har inte blivit lika stor succé som SMS, enligt Reid och Reid (2004). Inte att förglömma att mobiltelefonen också kan används till det den var avsedd för, att tala i. Resultatet av den tematiska analysen där tidsfaktorn (36.6 %) fick flest noteringar kan indikera att människor som SMS:ar har lite tid och att de upplever att mottagaren inte har tid för samtal.

Syftet med denna undersökning har varit att undersöka om självkänsla och/eller intern/extern kontroll-lokus har någon betydelse för om mobiltelefon-användaren föredrar att texta eller att tala.

Kontroll-lokus

Resultatet i denna undersökning indikerade att preferensen att texta fanns framförallt hos de yngre användarna. Medlet att kommunicera med andra finns bokstavigt talat i deras hand och även kontrollen över sitt eget öde, enligt Katz och Aakhus (2002). Känslan av kontroll ökar när man lyckas. Om man har

framgång med sitt textande kan det medföra att man får en högre inre kontroll-lokus, därför att man märker att man har kontroll över sitt eget öde. Ålderskillnaden kan förklaras av naturliga skäl. Allteftersom människor blir äldre får de också en högre inre kontroll-lokus, enligt Mamlin, Harris, & Case (2001). Men det finns också den förklaringen att SMS:andet är en relativt ny företeelse.

I resultatet förknippas preferensen att texta också med externt kontroll-lokus. I Norge är det kvinnor, speciellt yngre vuxna kvinnor, som har tagit ledningen i SMS användningen, enligt Ling (2004). Däremot verkar män föredra att tala i sina mobiltelefoner (Reid & Reid, 2004). Det har konstaterats att män generellt har en högre inre kontroll-lokus än kvinnor (Mamlin, Harris, & Case, 2001). Orsaken till att män oftast hellre talar än textar kan möjligtvis vara att de har en högre inre kontroll-lokus och att män möjligen hyser en större tilltro till sin förmåga att styra samtalet. Kvinnor verkar däremot föredra att texta kanske för att de då inte behöver löpa risk att bli avbrutna. Som svar på frågan om förtjänsten med SMS svarade en kvinna följande ”Man kan formulera sig hur man vill utan att bli avbruten som när man pratar”. Även om undersökningarna har visat att män verkar ha en högre inre kontroll-lokus än kvinnor varierar de flesta i sin inställning, men det finns de som oftast har en inre och andra som oftast har en yttre kontroll-lokus (Presson, Clark, & Benassi, 1997). Enligt tidigare gjorda undersökningar skiljer det sig mellan män och kvinnor när det gäller vilken typ av kommunikationskanal de föredrar. ”Kvinnor var mer benägna att initiera den första kontakten genom textmeddelanden medan män inte föredrog något av sätten” (Byrne & Findlay, 2004). Män tenderar att ha en högre grad av inre kontroll-lokus, enligt Mamlin, Harris, & Case (2001). Skulle då inte även yngre kvinnor kunna ändra sig från att övervägande ha högre yttre kontroll-lokus till inre kontroll-lokus när de har framgång med textandet och de märker att de tar kontroll över sina handlingar när det gäller SMS.

Det finns möjligen en personlig kompensationsfråga att beakta. Vilka är mest betjänta av att använda textmeddelanden? Att människor med yttre kontroll-lokus kompenserar sin känsla av bristande kontroll med att skicka SMS, eller att människor med inre kontroll-lokus som redan har stark känsla av kontroll använder SMS för att förstärka sin redan starka kontroll.

Global självkänsla

Resultaten visar ingen signifikant skillnad när det gäller självkänsla mellan textare och talare. Det kan finnas olika förklaringar till detta. T.ex. finns det alltid en slumpmässig avvikelse som gör att kontroll-lokus och självkänsla inte slaviskt följs åt. Om individen har en hög inre kontroll-lokus behöver inte detta innebära god självkänsla. Det kan vara så att individen ofta misslyckas med sina föresatser. Den som har stora krav på sig själv och inte når upp till sina mål, samt anser att det är de egna ansträngningarna som inte räcker till, kan om detta upprepas få sämre självkänsla. Däremot kan det om en person förklarar misslyckanden med yttre omständigheter resultera i högre självkänsla.

Kan det då även vara så att textarna på grund av att de har haft framgång med textandet, det vill säga skaffat många vänner, på så sätt förvärvat högre självkänsla och att det är en anledning till att det inte finns någon signifikant skillnad när det gäller självkänslan. Det är tydligt att James (1890) såg självkänsla

som något en individ aktivt kan förvärva. En individ kan själv se till att prestera så att strävandena uppnås. En individ kan också aktivt arbeta med att sänka eller höja sina strävanden för att uppleva en god självkänsla, enligt James (1890). Om en individ själv jobbar på att skaffa vänner genom att skicka SMS och om det då medför en högre självkänsla när han eller hon SMS:ar många vänner kan det vara enligt devisen, jag skickar SMS därför finns jag. Taylor och Harper (2002) anser att textmeddelanden har blivit en sorts ”gåvor” varmed tonåringar värderar textmeddelandet de sänder till sina vänner som en symbol på deras affektion. I gengäld uppskattar mottagaren den emotionella betydelsen som är underförstådd med det sända meddelandet. Cooley (1902) såg på självkänsla som individens föreställning kring sitt själv och som helt avhängigt av andra människors omdömen. Självkänslan är socialt bestämd genom individens spegelbilds-jag. Man skulle kunna dra den slutsatsen på grund av att det inte finns någon signifikant skillnad mellan ”textare” och ”talare” i denna undersökning. Vilket stödjer Reid och Reids (2004) teori om att det blir ökad självkänsla hos dem som från början känner ångest inför sociala sammanhang men då kan förbättra sin självkänsla genom att texta.

Framtida forskning

Ur ett socialpsykologiskt perspektiv är det intressant att veta varför, hur och till vad, människor använder och tar till sig nya kommunikationsverktyg. När en allt större del av hushållspengarna äts upp av diverse kommunikationsverktyg som till exempel fast telefon, mobiltelefon och Internetuppkoppling, kan man ställa sig frågan om vårt behov av att kommunicera ökat i samma utsträckning. När Sverige till nästan hälften (ca 2 miljoner hushåll) består av ensamhushåll, enligt Statistiska centralbyrån (SCB, 2005) har människor därför kanske större behov av att kommunicera.

Det är inte troligt att hitta mobiltelefonanvändare i den isolerade ej anslutna änden av den mobila världen, men om det händer, kan de känna sig totalt borta och ännu mer ensamma: en mobiltelefon som aldrig ringer kan skapa en ensamhet utan motstycke. Och medan de är utan sina mobiltelefoner kan människor vana vid deras närvaro känna sig mer isolerade och sårbara än de skulle ha gjort om de inte någonsin haft en mobiltelefon. (Plant, 2001)

När SCB presenterade statistik över hushållens kostnader under 2004 visade det sig att ett genomsnittligt svenskt hushåll lade ut sammanlagt 6 000 kronor på mobilen och den fasta telefonen. Det är en ökning med 300 kronor jämfört med 2003. En annan intressant fråga är om textare blir mer precisa i sin emotionella kommunikation än talare?

Referenser

- Aidman, E. V. (1998). Analysing global dimensions of self-esteem: factorial structure and reliability of the Self-Liking/Self-Competence scale, *Personality and Individual Differences*, 24, 735-737.
- Antonucci, T., & Jackson, J. (1983). Physical health and self-esteem. *Family and Community Health*, 6, 1-9.
- Baumeister, R. F., Tice, D. M., & Hutton, D. G. (1989). Self-presentational motivations and personality differences in self-esteem. *Journal of Personality*, 57, 547-579.
- Baumeister, R.F., Campbell, J.D., Krueger, J.I., & Vohs, K.D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness or healthier lifestyles? *Psychological science in the public interest*. 4, 1-44.
- Blascovich, J., & Tomaka, T. (1991). Measures of self-esteem. In J. P. Robinson, P.R. Shaver, & L.S. Wrightsman (Eds.), *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*. San Diego: Academic Press.
- Branden, N. (1994). *The six pillars of self-esteem*. New York: Bantam.
- Branden, N. (2001). *The psychology of self-esteem*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Bolognini, M., Plancherel, B., Bettschart, W., & Halfon, O. (1996). *Self-esteem and mental health in early adolescence: Development and gender differences*. *Journal of Adolescence*, 19, 233-245.
- Byrne, R., & Findlay, B. (2004). Preference for SMS versus Telephone Calls in Initiating Romantic Relationships. *Australian Journal of Emerging Technologies and Society*. 2.
- Cooley, C. H. (1902). *Human Nature and the Social Order* (Rev. ed., with an introduction treating of the place of heredity and instinct in human life): New York: Scribner.
- Crocker, J., Lee, S., Park, L. (2004). *The pursuit of self-esteem: Implications for good and evil*. Miller, Arthur G (Ed), *The social psychology of good and evil*. 271-302. New York, NY, US: Guilford Press.
- Dorriots, B., Jonäll, K. & Johansson, I. (2005), *Kvalitativ analys av skriftlig text - en utvärdering av datorprogram som hjälpmedel*, Göteborg, Department of Business Administration: Hämtad den 27 maj 2005, från <http://www.handels.gu.se/epc/archive/00004081/01/Inga-Lill.pdf>
- Fox, K. (2001). *Evolution, alienation and gossip social issues research centre*. Hämtad den 27 maj 2005, från <http://www.sirc.org/publik/gossip.shtml>

- Furnham, A. (1997). *The psychology of behaviour at work: The individual in the organization*. Hove East Sussex: Psychology Press.
- Hayes, N. (2003). *Doing psychological research gathering and analysing data*. Enskede: TPB
- James, W. (1890). *The principles of psychology*. (New York: Dover Publications)
- Katz, J.E., & Aakhus, M. (2002). *Perpetual Contact. Mobile Communication, Private Talk, Public Performance*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Levenson, H. (1981). Differentiating among internality, powerful others, and chance. In H. M. Lefcourt (Ed.), *Research with the locus of control construct*. New York: Academic Press.
- Ling, R. (2000). "We will be reached": the use of mobile telephony among Norwegian youth. *Information Technology and People*, 13 (2), 102–120.
- Ling, R. (2004). *The Mobile Connection – The Cell Phone's Impact on Society*. San Francisco: Morgan Kaufmann.
- Malinen, S., & Utriainen, A. (2001). *Extension of the Hand: Mobile Culture of Finnish Adolescents*. Refererat av föredrag på Telemuseum, Stockholm. Hämtad den 27 maj 2005, från <http://www.tekniskamuseet.se/mobilen/sanu.eng.pdf>
- Mamlin, N., Harris, K. R., & Case, L. P. (2001). A Methodological Analysis of Research on Locus of Control and Learning Disabilities: Rethinking a Common Assumption. *Journal of Special Education*, 34, 1-4
- Mead, G. H. (1934). *Mind, Self, and Society*. Chicago: University of Chicago Press.
- Meurling, J., & Jeans, R. (1994). *Mobil Telefon: En idé som skapade en världsindustri*. Stockholm: Informationsförlaget.
- Monk, A., Carroll, J., Parker, S., & Blythe, M. (2004). Why are Mobile Phones Annoying? *Behaviour and Information Technology*. 23, 33-41.
- Oksman, V., & Rautiainen, P. (2002). Perhaps it is a Body Part. How the Mobile Phone Became an Organic Part of the Everyday Lives of Children and Adolescents. Katz, J. (Red.), *Machines That Becomes Us*. New Brunswick: Transaction Publishers.
- Oksman, V., & Rautiainen, P. (2002). *That's modern life for you. Mobile communication in the everyday life on children and teenagers in Finland*. Hungarica: Acta Ethnographica.

- Plant, S. (2001). *On the Mobile: The Effects of Mobile Telephones on Social and Individual Life*. Motorola. Hämtad den 6 juni 2005, från http://www.motorola.com/mot/doc/0/234_MotDoc.pdf
- PTS, (2004). Svensk telemarknad första halvåret 2004. Hämtad den 28 maj 2005, från http://www.pts.se/Archive/Documents/SE/Svensk_telemarknad_forsta_halfvaret_2004.pdf
- PTS, (2005). *Framväxten av marknaden för mobila innehållstjänster*. Hämtad den 30 maj 2005, från http://www.pts.se/Archive/Documents/SE/Slutrapport_mobilainnehallstjanster_2005_8_feb05.pdf
- Presson, P. K., Clark, S. C., & Benassi, V. A. (1997). The Levenson locus of control scales: confirmatory factor analyses and evaluation. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 25, 92-103.
- Reid, D., & Reid, F. (2004). Insights into the Social and Psychological Effects of SMS Text Messaging. Hämtad den 30 maj 2005, från <http://www.160characters.org/documents/SocialEffectsOfTextMessaging.pdf>
- Reid, D., & Reid, F. (2004). Text appeal: the psychology of SMS texting and its implications for the design of mobile phone interfaces. *Campus-Wide Information Systems*, 21, 196 - 200
- Reid, D., & Reid, F. (2004). The social and psychological effects of SMS text messaging. *British Computer Society South West Branch Journal*, 1, 3-8.
- Rheingold, H. (2002). *Smart mobs: the next social revolution*. Cambridge: Perseus Publication.
- Rheingold, H. (2005). A Website and Weblog about Topics and Issues discussed in the book *Smart Mobs: The Next Social Revolution*. Hämtad den 28 maj 2005, från <http://www.smartmobs.com>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. (Princeton, NJ: Princeton University Press)
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self*. (New York: Basic Books.)
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 1-28.
- Statistiska centralbyrån (2005). *Hushållens utgifter 2004*. Hämtad den 6 juni 2005, från http://www.scb.se/Statistik/HE/HE0201/2004A01/HE0201_2004A01_SM_HE35SM0501.pdf
- Tafarodi, R.W., & Swann, W. B. Jr. (1995). Self-liking and self-competence as dimensions of global self-esteem: Initial validation of a measure. *Journal of personality Assessment*, 65, 322-342.

- Tafarodi, R.W., & Milne, A.B. (2002). Decomposing Global Self-Esteem. *Journal of personality Assessment*, 70, 443-485.
- Taylor, A.S., & Harper, R. (2002). *Age-old practices in the 'new world': a study of gift giving between teenage mobile phone users*. Paper presenterad på Conference on Human Factors and Computing Systems, CHI 2002, Minneapolis, Minnesota, USA. Hämtad den 22 juni 2005, från <http://www.surrey.ac.uk/dwrc/Publications/GiftGiving.pdf>
- Weilenmann, A. (2001). Refererat av föredrag på Telemuseum, Stockholm. Hämtad den 28 maj 2005, från <http://www.viktoria.se/~alexandra/publications/Telemuseum.pdf>
- Weilenmann, A., & C. Larsson (2001). Local Use and Sharing of Mobile Phones. In B. Brown, N. Green & R. Harper (Eds) *Wireless World: Social and Interactional Aspects of the Mobile Age*. 99-115.
- Öquist, G., & Goldstein, M. (2003). Towards an improved readability on mobile devices: evaluating adaptive rapid serial visual presentation. *Interacting with Computers*.15 (4), 539-558.

ÄMNE: Inbjudan till alla studenter att delta i en webbaserad enkätundersökning

Hej!

Internet har för många blivit ett sätt att umgås. Att socialt interagera med familj och vänner med datorns hjälp är ganska naturligt för de flesta människor idag. Samtidigt har mobilanvändningen gått från att vara en ren yrkeskommunikation till ett verktyg att upprätthålla sociala nätverk

Detta är en inbjudan att delta i en pågående undersökning inom området för elektronisk kommunikation med speciell inriktning på mobiltelefoni. Enkäten är en del av en D-uppsats i psykologi som handlar om hur olika personer använder mobiltelefoner. Resultatet blir en del av en uppsats som kommer att behandla hur mobila sociala nätverk formas och upprätthålls.

Vill du vara med i undersökningen och svara på några frågor som gäller ditt mobilanvändande och hur du känner och tänker angående mobilen?

Undersökningen tar ca 10-15 minuter att genomföra.

Din medverkan är mycket värdefull i denna undersökning.

Jag ber dig därför att svara så snart som möjligt.

Klicka på nedanstående länk för att komma in till själva undersökningen.

Enkäten finns på följande adress och kan fyllas i t.o.m. den 6 maj:

[Web Survey VT 2005 enkät](#)

Din webbläsare bör vara inställd för att acceptera JavaScript.

Tack på förhand för Din medverkan och lycka till!

Har ni funderingar eller synpunkter kan ni gärna kontakta mig.

Vänliga Hälsningar

Mats Berlin

E-post

Kristianstad 2005-04-15

Handledare:

Georg Stenberg

Biträdande handledare:

Mats Dahl

Web Survey VT 2005

Prebriefing

Tack för att du vill delta i denna undersökning.
Detta innebär att du kommer att få besvara några påståenden.

Deltagandet i denna undersökning är helt frivilligt.
Alla data kommer att behandlas anonymt. Dina svar kommer att vara konfidentiella.

JA   NEJ

Jag har läst instruktionerna
och accepterar att delta i undersökningen.

Web Survey VT 2005

44. Är du en ....

48. Vilket år är du född?

61. Var vänlig och fyll i din e-postadress. (om du inte vill lämna el. inte har en e-postadress skriv då t.ex. inget@nomail.com)

Detta behövs för att du skall kunna vara med i utlottningen av trisslotter och för att du skall kunna få vidare information.

Instruktioner: Följande påståenden beskriver hur människor känner det ibland.

För varje påstående indikerar du hur väl detta påstående stämmer in på dig.

Exempel: På det hela taget är jag nöjd med mig själv.

Om du tycker påståendet stämmer väl in på dig, svara du "STÄMMER MYCKET VÄL";

om du inte tycker det stämmer in på dig, svarar du "STÄMMER INTE ALLS".

Läs instruktionerna innan du börjar fylla i resten av enkäten!

---

1. På det hela taget är jag nöjd med mig själv.

2. Jag känner mig bekväm med mig själv.

3. Ibland tänker jag att jag inte duger alls.

4. Jag tror att framgång beror mer på förmåga än på tur.

5. Jag känner att jag har en del goda kvaliteter.

6. Jag vet att jag kommer att nå framgång.

7. Jag är kapabel att göra saker lika väl som någon annan.

8. Jag kommer på bra lösningar.

9. Jag känner det som om jag inte har mycket att vara stolt över.

10. Jag älskar att leva.

11. Jag känner mig verkligen värdelös ibland.

12. Jag betar mig naturligt tillsammans med andra.

13. Jag känner att jag är en person av värde, i alla fall på samma nivå som andra.

14. Jag känner mig redo för varje uppgift.
15. Jag önskar att jag kunde ha mer respekt för mig själv.
16. Jag gillar att ta ansvaret för att fatta ett beslut.
17. På det hela taget är jag benägen att känna att jag är misslyckad.
18. Jag tar gärna initiativet.
19. Jag intar en positiv attityd gentemot mig själv.
20. Jag fattar ett beslut och går sedan vidare.
21. På grund av min duglighet har jag stor potential.
22. Jag tror att motgångar händer på grund av otur.
23. Jag trivs med mig själv.
24. Jag tror att världen kontrolleras av en handfull mäktiga människor.
25. Jag lyckas inte så ofta.
26. Jag känner att mitt liv saknar inriktning.
27. Hitintills har det gått bra för mig i livet.
28. Jag ser svårigheter i allt.
29. Jag presterar mycket bra på många olika saker.
30. Jag missar ständigt mina chanser.
31. Det är ofta otrevligt för mig att tänka på mig själv.
32. Jag tror att vissa människor är födda med tur.
33. Jag har en tendens att nedvärdera mig själv.
34. Jag ogillar att ta ansvaret för att fatta ett beslut.
35. Jag fokuserar på mina starka sidor.
36. Jag är mindre kapabel än andra.
37. Jag känner mig värdelös ibland.
38. Jag ogillar mig själv.

39. Jag är en kapabel person.
40. Jag känner mig oförmögen att ta itu med saker.
41. Jag har inte mycket att vara stolt över.
43. Jag är säker på mitt egenvärde.
45. Jag gillar mig själv.
47. Jag har inte tillräckligt med respekt för mig själv.
49. Jag har talang.
51. Jag känner mig tillfreds med den jag är.
53. Jag är inte särskilt kompetent.
55. Jag har en negativ attityd mot mig själv.
57. Jag hanterar utmaningar mycket dåligt.
59. Jag presterar mycket dåligt i många viktiga situationer.
-

60. Tycker du att kostnaden är avgörande för om du använder mobilen till att SMS:a med eller att prata i?

58. På vilket sätt föredrar du att kommunicera med andra människor?

Följande påstående behöver endast besvara om du använder SMS tjänsten i mobiltelefonen.

46. Avbryter du det du håller på med för att besvara ett SMS?
50. Till hur många vänner skickar du SMS?
52. Hur många SMS skickar du per dag?
54. Vilken typ av SMS brukar du vanligtvis skicka?
56. Beskriv med egna ord den största förtjänsten med SMS?